नरतिशोकमात्मविदितिश्रुतेर्युधिष्ठिरादीनांशोकमपनिनीषुरात्मज्ञानमाह आदिरिति यथाकनकंकुंडलादेरादिर्मध्यंअंतश्चैवंरुद्रोपिजगतइत्यर्थः तर्हिसांख्याभिमतप्रधानवदचेतनःस्यादित्याशंक्याह विचेष्टतइति कोह्येवान्यात्कःप्राण्यात् यदेषआकाशआनंदोनस्यादितिश्रुतेः प्राणापानचेष्टापिईश्वराधीनाकिमुतमरणमारणादिरिति सर्वस्येश्वराधीनत्वात् नकृताकृताभ्यांपुरुषेणसंतापःकार्यइतिभावः ॥ ९ ॥ नकेवलंवयमेवास्यकर्मणाचेष्टांकुर्मोऽपितुब्रह्मादयोपीत्याह एवमित्यादिना प्रथमंरुद्रंतमोमयं विभुस्त्रिगुणमयईश्वरः ॥ १० ॥ ११ ॥ अपरंचतुर्मुखंरजोमयं ॥ १२ ॥ १३ ॥ वैकृतंविकारं ॥ १४ ॥

आदिरेषहिभूतानांमध्यमंतश्चभारत ॥ विचेष्टतेजगच्चेदंसर्वमस्यैवकर्मणा ॥ ९ ॥ एवंसिसृक्षुर्भूतानिददर्शप्रथमंविभुः ॥ पितामहोब्रवीच्चैनंभूतानिसृजमाचिरं ॥ १० ॥ हरिकेशस्तथेत्युक्त्वाभूतानांदोषदर्शिवान् ॥ दीर्घकालंतपस्तेपेमग्नोंभसिमहातपाः ॥ ११ ॥ सुमहांतंततःकालंप्रतीक्ष्यैनंपितामहः ॥ स्रष्टारंसर्वभूतानांससर्जमनसापरं ॥ १२ ॥ सोब्रवीत्पितरंदृष्ट्वागिरिशंसुप्तमंभसि ॥ यदिमेनाग्रजोस्त्यन्यस्ततःस्रक्ष्याम्यहंप्रजाः ॥ १३ ॥ तमब्रवीत्पितानास्तित्वदन्यःपुरुषोग्रजः ॥ स्थाणुरेषजलेमग्नोविस्रब्धःकुरुवैकृतं ॥ १४ ॥ भूतान्यन्वसृजत्सप्तदक्षादींस्तुप्रजापतीन् ॥ यैरिमंव्यकरोत्सर्वंभूतग्रामंचतुर्विधं ॥ १५ ॥ ताःसृष्टमात्राःक्षुधिताःप्रजाःसर्वाःप्रजापतिं ॥ बिभक्षयिषवोराजन्सहसाप्राद्रवंस्तदा ॥ १६ ॥ सभक्ष्यमाणस्त्राणार्थीपितामहमुपाद्रवत् ॥ आभ्योमांभगवांस्त्रातुवृत्तिरासांविधीयतां ॥ १७ ॥ ततस्ताभ्योददावन्नमोषधीःस्थावराणिच ॥ जंगमानिचभूतानिदुर्बलानिबलीयसां ॥ १८ ॥ विहितान्नाःप्रजास्तास्तुजग्मुःसृष्टायथागतं ॥ ततोवर्धिरेराजन्प्रीतिमत्यःस्वयोनिषु ॥ १९ ॥ भूतग्रामेविवृद्धेतुतुष्टेलोकगुरावपि ॥ उदतिष्ठज्जलाज्ज्येष्ठःप्रजाश्चेमाददर्शसः ॥ २० ॥ बहुरूपाःप्रजाःसृष्टाविवृद्धाश्चस्वतेजसा ॥ चुक्रोधभगवान्रुद्रोलिंगंस्वंचाप्यविध्यत ॥ २१ ॥ तत्प्रविद्धंतथाभूमौतथैवप्रत्यतिष्ठत ॥ तमुवाचाव्ययोब्रह्मावचोभिःशमयन्निव ॥ २२ ॥ किंकृतंसलिलेशर्वचिरकालस्थितेनते ॥ किमर्थंचेदमुत्पाद्यलिंगंभूमौप्रवेशितं ॥ २३ ॥ सोब्रवीज्जातसंरंभस्तथालोकगुरुर्गुरुं ॥ प्रजाःसृष्टाःपरेणेमाःकिंकरिष्याम्यनेनवै ॥ २४ ॥ तपसाधिगतंचान्नंप्रजार्थंमेपितामह ॥ ओषध्यःपरिवर्त्तेरन्यथैवंसततंप्रजाः ॥ २५ ॥

॥ १५ ॥ १६ ॥ त्रातुरक्षतु ॥ १७ ॥ १८ ॥ १९ ॥ २० ॥ लिंगंप्रसवसामर्थ्यं मेढ्ररूपेणअविध्यतभूमौपातितवान् एतदेवपूजितंसत्सर्वसिद्धिप्रदंआस्तिकानांभविष्यतीत्यभिप्रायेण ॥ २१ ॥ २२ ॥ २३ ॥ ॥ २४ ॥ तपसेति मेममतपसाजलवारूपेणप्रजार्थंअन्नंजातं अन्नादन्नमित्येवंरूपेणओषध्योबीजांकुरसंतानक्रमेणपरिवर्त्तंते एवमेवान्नाद्रेतोद्वाराप्रजातःप्रजाश्चपरिवर्त्तंतेऽतःप्रवाहरूपेणसृष्टिस्थितिकार्ययोर्निर्वाहसातत्येनप्रवृत्तेकिमीश्वरेणेत्यभिप्रायेणलिंगेऽनादृतेसतिईश्वरस्तिरोधानंप्राप्तवानित्यर्थः ॥ २५ ॥

Digitized by Google